

מסכת פסחים, פרק א'**משנה א'**

- האם מותר לאכול חמץ בפסח?
- מה אנחנו עושים כדי להימנע מאכילת חמץ?
- היכן כתוב בתורה שיש לשרוף את החמץ? שיש לנקות את הבית? שצריך לעשות בדיקת חמץ?

הפסוקים שמדברים על איסור חמץ (לכתוב את הפסוקים על הלוח ולתת להם לחלק ל-3 איסורים):

1. פִּי כָל אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל- איסור אכילה.
 2. וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ- איסור הנאה (איסור שהחמץ יאכל, לא משנה ע"י מי או מה).
 3. לֹא יֵרָאֶה לָךְ חֶמֶץ וְלֹא יֵרָאֶה לָךְ שָׂאֵר בְּכָל גְּבֻלָּךְ- איסור להשאיר ולקיים חמץ ברשותינו.
 4. אֲךָ בַּיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שָׂאֵר מִבִּתְיֹכֶם- ציווי להשבית חמץ, כדי שלא נבוא לידי איסורי חמץ.
- מהי השבתת חמץ? א. ביטול בלב- הפקר, החשבתו כעפר. ב. ביטול במעשה- איבוד מן העולם (שריפה).

כדי שאדם לא יבוא לעבור על איסורי חמץ, חכמים תיקנו את מצוות בדיקת וביעור חמץ.

אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות במרתף, מקום שמכניסין בו חמץ. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל המרתף. ובית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

- לחלק את המשנה לפי: זמן (אור ל-14), פעולה (בודקים), אופן (לאור הנר), מקום (כל מקום שמכניסים חמץ).
- מה פירוש הביטוי אור? מדוע הלילה נקרא אור? א. היום מתחיל מהלילה ואור מסמל את ההתחלה. ב. התנא השתמש בלשון נקיה (לשון סגי נהור).
- מדוע בודקים דווקא בלילה? הרי מותר לאכול חמץ עד יום המחרת? א. אנשים בבית בלילה. ב. הנר מאיר יפה יותר בלילה.
- מה הדבר הראשון שאדם עושה כשנכנס לחדר חשוך? מדליק אור. מדוע, א"כ, בודקים לאור הנר? וא"ת לא היה חשמל- מדוע היום לא בודקים לאור החשמל? – מפני שאור הנר יפה לבדיקה בחורים ובסדקים (לכן, מותר היום לבדוק עם פנס).
- חכמים חייבו לבדוק דווקא במקום שמכניסים חמץ. א"כ משמע שהמרתף הוא מקום שמכניסים בו חמץ. מדוע שאדם יכניס למרתף יין חמץ? – אדם נכנס בזמן הסעודה לקחת יין ופתו בידו.
- להביא את מחלוקת ב"ש וב"ה- אפשר גם לצייר על הלוח את השיטות.

משנה ב'

- מדוע חכמים לא חייבו לבדוק במקום שלא מכניסים חמץ? הרי יכול להיות שמישהו אחר הכניס!
- אם יש לי כלב בבית (או תינוק קטן), האם אני צריך להוציאו בזמן הבדיקה?

אין חוששין שמא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן, מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף :

- לא חוששים מכיוון שאדם מצווה לעשות את ההשתדלות, אבל לא מחייבים אותו לעשות מעבר ליכולתו.
- מה פירוש "ממקום למקום"? – מזוית שלא נבדקה לזוית לנבדקה.
- מה פירוש "מבית לבית"? הרי גם ככה בכל הבתים יש חמץ! – מבית שנבדק לבית שלא נבדק.
- אין לדבר סוף- לכן לא דורשים מאדם מעבר ליכולתו.

משנה ג'

רבי יהודה אומר, בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הבעור.

- האם צריך לפי ר"י לבדוק בכל שלושת הזמנים או רק באחד מהם?
- לפי מה מחליטים מתי לבדוק?
- אדם שלא היה בבית ולא יכול היה לבדוק את החמץ, מה יעשה? – ר"י מדבר על אדם שלא בדק, ונותן לו עוד זמנים שיכול לבדוק.
- לפי ר"י, האם מותר לאדם לבדוק לאחר זמן הביעור? – לא.
- מדוע? – ר"י חושש שמא ימצא אדם חמץ ויבוא לאכלו.

וחכמים אומרים, לא בדק אור ארבעה עשר, יבדוק בארבעה עשר. לא בדק בארבעה עשר, יבדוק בתוך המועד. לא בדק בתוך המועד, יבדוק לאחר המועד.

- לפי חכמים, מה יעזור לבדוק לאחר המועד? הרי כבר עבר פסח ומותר לאכול חמץ! – חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה ויש לבערו.
- מדוע חכמים לא חששו כמו ר"י, שמא ימצא חמץ ויבוא לאכלו? – אין חשש, כיוון שמחזור אחריו לשרפו.

ומה שמשיר, יניחנו בצנעה, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו :

- מה שמשיר יניחנו בצנעה- היינו, שיניח במקום מרוכז את כל מה שנשאר למחר (שמותר בו לאכול חמץ), שלא יתפזר (בדר"כ במטבח).
- שלא יהא צריך בדיקה אחריו- אם אדם מגלה שחסר לו מהחמץ שהשאר, מה יעשה? – יבדוק שנית.

